

§ 128 Svenska kyrkan och klimatfrågan

MARGARETA LARSSON:

Fru ordförande, ledamöter och åhörare! När Jesus vandrade här på jorden gav han ett uppdrag till lärjungarna och det var att predika om Guds rike så att det skulle bli känt på hela jorden innan slutet kommer. Lärjungarna frågade vad som skulle vara tecknet på hans återkomst och Jesus radar upp en hel del såväl kosmiska företeelser, andligt förfall och naturkatastrofer. Efter detta skräckscenarium sa Jesus att allt detta måste komma och att vi inte skulle oroas. För allt det här måste komma innan slutet, och han liknade det här vid födslovändor. Den mentala överlevnadsstrategin ska således gå ut på att slå vakt om den inre hälsan, andligt, och inte ryckas med i laglöshet och kärlekslöshet för att gå förlorad. Det är kärleken till Gud, oss själva och vår nästa som är avgörande.

Att Svenska kyrkan lägger mer tid och kraft på debattartiklar och opinion om klimat än om människans inre miljö vittnar om en människosyn som går lite på tvärs mot evangeliet. Här tycks man hellre vilja dyrka Skapelsen än Skaparen och med det till synes ett starkt tvivel på att Gud har allt under kontroll.

Jag anser inte att Svenska kyrkan ska skrämman om domedagen i form av klimatkatastrofer. Hur många ungdomar försätter man inte i svår ångest utifrån en sådan vision? Det är faktiskt att likna vid gamla tiders svartrockar som skrämde med skärselden och djävulen. Kristendomen är ju en befrielseologi som har ett positivt budskap och det är ju det som är grundtanken med den kristna missionsbefallningen. Jag säger ingenting om att Svenska kyrkan ska värna miljön, om energieffektivitet inom de egna byggnaderna eller tänker miljöpraktiskt i närmiljön. Det är bara sunt och lovvärt, jag vill bara betona det. Samtidigt i en tid och i ett land som i Sverige, där tal om andlighet, till och med våra kyrkor, anses vara kontroversiellt. Kanske vi borde nosa lite grand på det här med omvändelse. Men bara ordet omvändelse är ju så starkt laddat i det här landet att man ryser av obehag. Vi kan ju då byta ut ordet omvändelse till ordet omprioriteringar, för det är mer välbekant för oss. Motionen handlar om att vi ska omprioritera verksamheten, och det är därför jag menar att Svenska kyrkan borde släppa taget om den här krampaktiga opinionsbildningen om klimatfrågan och i stället vända sig till enskilda människor som söker andlig vägledning och kraft i en komplicerad värld.

Jag yrkar bifall till motion 2014:60.

BIRGITTA LINDÉN:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Jag talar för Kyrkolivsutskottet. Utskottet har i sitt betänkande Kl 2014:16 behandlat motion 2014:60, en motion som vill avveckla Svenska kyrkans opinionsbildning i klimatfrågan. Jag yrkar bifall till utskottets hemställan, som innebär avslag av motionen.

Läronämnden skriver i sitt yttrande att människan enligt skapelseberättelsen i Första Moseboken har ansvar att förvalta skapelsen. Att bruka och bevara skapelsen är en självklar del av kristet förvaltarskap menar utskottet. Klimatfrågan är en av våra tiders största utmaningar och ett uppdrag för hela mänskligheten, vilket innebär att den även är ett uppdrag för Svenska kyrkan. I Biskopsbrev om klimat 2014 formuleras följande tankar och jag citerar:

Klimatutmaningen är existentiell och andlig, eftersom den berör människolivets grundbetingelser i djupaste bemärkelse: Vad är människans roll i skapelsen? Vilket ansvar har vi för dem långt borta? Vad gör vi med vår oro? Vad får vi hoppas på? Inte minst viktigt är barnperspek-

tivet: håller vår generation på att vältra över kostnaderna för jordens framtid på våra barn och barnbarn?

Tron frigör lusten till det goda. Den klimatomställning som behövs kan innebära många positiva förändringar och ökad livskvalitet och den måste bäras av ett tydligt rättviseperspektiv.

Motionären anser att Svenska kyrkan ska renodla sin verksamhet och satsa på att göra sitt varumärke förtroendeingivande genom att tala om tro och tradition. Utskottet menar att Svenska kyrkan genom sitt engagemang i klimatfrågan verkar för en mera hållbar värld och genom detta tydligt visar att vi som kyrka tar vårt ansvar för den skapelse som vi fått att förvalta. Någon kollision med missionsuppdraget ser utskottet inte, något som motionären menar. Att göra Jesus Kristus känd, trodd och älskad sker i varje ögonblick som det evangeliska budskapet gestaltas och då också när förvaltaruppdraget givet i skapelseberättelserna manifesteras i konkret handling som till exempel när vår kyrka agerar i klimatfrågan.

2008 antog kyrkostyrelsen ett positionspapper i klimatfrågan. Grunden till ett fortsatt arbete var härigenom lagt. Svenska kyrkan vill påverka i-ländernas beslutsfattare att ge ett kraftigt stöd till utvecklingsländernas klimatanpassning. Genom att mobilisera stöd för en kraftfull solidarisk klimatpolitik på såväl svensk som internationell nivå vill Svenska kyrkan bidra genom att främja djupgående förståelse för de utmaningar som klimatförändringarna ställer människor inför, stödja fattiga människor som drabbas av klimatförändringar och stimulera människor till en förändrad livsstil. Svenska kyrkans tolkning av det förvaltarskap som är den given utifrån bibelns texter leder till ett agerande i klimatfrågan.

Avslag på motion 2014:60.

MARGARETA LARSSON (REPLIK):

Det är helt klart att man väljer att byta ut mission till evangeliet till mission till skapelsen, det hörde jag ganska tydligt nu. Samhället skrämmas, media älskar katastrofer för de säljer, men låt kyrkan få vara en fristad från svavelpredikningar. Det är helt uppenbart när jag lyssnar på utskottets svar att man har tappat kompassen. Här använder man då Första Moseboken, där man klippt ut några ord som vanligt, nämligen att Gud satt Adam och Eva i Edens lustgård för att bruka och bevara den. Det är ungefär tretton ord man använder ur Första Moseboken och det gör man en hel teologi av, precis som man pratat tidigare. Därmed vilseleder man hela evangeliets budskap. Jehovas vittnen gör precis samma sak. Man tar några ord ur Uppenbarelseboken som omtalar ordet Harmagedon. Låt oss inte göra samma sak.

BISKOP THOMAS SÖDERBERG:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Det är intressant att höra hur vi använder ordet mission. Du talar om mission och vidgar begreppen, säger Margareta, från att ha varit någonting som berör människor till att beröra hela skapelsen.

För mig är det här ett ganska trångt sätt att prata om mission. Jag kan i och för sig komma ihåg från det jag var i barnåldern och kunde se en liten sparbössa där man skulle lägga pengar till missionen. Med lite perspektiv har jag tittat bakåt och ser att någonstans hittar jag begreppen ”missio dei”, Guds bud, sändning, kyrkan som Guds redskap för det som är en hel värld. Inte bara för att komma med ett budskap om personlig frid och liksom avståndstagande från skapelsen och världen i övrigt, utan som en del av ett hopp om att det finns en framtid. Det finns en framtid där Gud möter oss i Kristus, och långt där borta finns också Guds rike, det som är

själva visionen som bör vara och är kyrkans. Visionen om Guds rike som på olika sätt också som glimtvis kan bli en del av den verklighet i vilken vi finns. Här finns också kyrkan som detta redskap för visionen om Guds rike, alltså Guds redskap, där vi både kan visa på var de här hoppets glimtar finns någonstans i liv och död, i förlåtelse och försoning, i födelse och växt, och någon gång någonstans har vi en hel skapelse där Gud är allt i alla.

Det intressanta är att när vi för den här diskussionen möts vi väldigt lätt av olika perspektiv. I somras kunde jag läsa i en tidning, en meteorolog som skrev att biskopar inte ska ägna sig åt meteorologi, de ska ägna sig åt teologi. I en dagstidning skrev ledarskribenten att biskopar inte ska ägna sig åt politik, de ska ägna sig åt teologi. Jag funderar då på vad är då teologi, om det inte är den rent akademiska vetenskapen, jo, den handlar om livet. Den handlar om livet i sin helhet, i sin fullhet, och därur växer också hoppet, därför tillstyrker jag utskottets hemställan.

MARGARETA LARSSON:

Det var mycket klokt och vackert det som sas av biskopen, just det här att vi behöver mycket hopp. Det borde vi trycka på i större utsträckning. Jesus välsignade barnen och lät dem komma till honom. Det var inte i syfte att skrämmas och försätta dem i ångest utan tvärtom. På 1970-talet var ozonlagret väldigt tunt och det var freonerna som orsakade detta. Jag var elva år på den här tiden och var fruktansvärt rädd och sådan ångest för det. Klasskamraterna retades med mig och började spraya hårspray i luften för de visste att jag skulle bli väldigt orolig. Där började min ångest utifrån mediernas skräckpropaganda. Samtidigt skrämdes vi på 70-talet om en ny istid, som skulle hota mänskligheten inom kort. Om man nu inte tycker att det är så himla festligt med is, kyla och mörker så var detta också en anledning till ångest och tandagnisslan. Jag tänkte att jag kanske inte hinner bli vuxen och hinna fly undan istiden. 2008 gjorde jag ett studiebesök på Engelska skolan och där fick vi också frågor från ängsliga elever med ångest i ögonen, hur kommer det att bli med klimatet och klimatfrågan. Det här är inte vettigt att Svenska kyrkan går med i medias skrämselpropaganda och bedriver sådan. Vi ska stå för något gott, evangeliet är ett gott budskap. Jag tackar biskopen för de vackra orden.

Jag yrkar bifall till motion 2014:60.

BISKOP THOMAS SÖDERBERG (REPLIK):

Vi kan inte låta bli att tala om vad vi har hört och sett, det är utgångspunkten. Jag tänker på det när jag mötte några ungdomar i åldern 10–11 år i Tanzania. Jag berättade om Sverige, och så kom frågan: Vad säger svenskarna om klimatförändringarna? Jag tänkte att det kan jag inte säga rakt upp och ner, men insåg att där fanns ingen oro eller ångest, men en klar blick för vad som händer i detta område om inte klimatförändringarna sker. Hur gör vi då, för att se att vi faktiskt kan göra någonting åt det? Med Guds hjälp, med nåd som drivkraft, så finns det också hopp och framtid.

SVEN GUNNAR PERSSON:

Fru ordförande och ärade ledamöter! Det är fantastiskt att sitta lyssna till all erfarenhet och kompetens som finns i kyrkomötet. Jag har arbetat politiskt med miljöfrågor under många år men också från ett kristet perspektiv, utifrån min tro, utifrån vad jag uppfattar vara förvaltarens uppdrag från Gud i skapelsen som är förknippat med att vara människa.

Margareta Larsson nämner skräcken som uppkom inför debatten om ozonskiktet. Det är ett ypperligt exempel på hur en diskussion inleds och åtgärder vidtas. Nu har man hejdat de negativa konsekvenser som annars skulle ha blivit av fortsatt förstörelse av ozonskiktet genom beslut där många har varit med och påverkat, så att man har tagit bort sprayer och kylmedel av olika slag. På samma sätt får vi vara med i opinionsbildningsarbete, i konkret arbete i våra egna fastigheter och byggnader, i vårt sätt att transportera oss, att vara med att försöka hejda den utveckling som nu pågår när det gäller klimatutvecklingen, att försöka vara en positiv kraft i att hejda uppvärmningen så att den kanske inte blir mer än två grader. Därmed förhindras att våra systrar och bröder, som bor nära havet i Bangladesh, Karibien och andra ställen, drunknar eller får lämna sina boställen, att förbättra förutsättningarna för att odla mat för världens befolkning, att kunna försörja sig och fortleva på ett vettigt sätt. Det är fantastiskt att vi får vara med i det arbetet genom ett aktivt arbete på klimatområdet. Vi får be om mycket vishet och förstånd att göra på rätt sätt och vara mycket aktiva i samhällsdebatten och den politiska debatten för att bidra till att skapelsen på sikt ska kunna återupprättas.

CARL-HENRIK HENRIZ:

Fru ordförande! Ett ord som inte nämndes här var ordet etik. Det finns en kristen etik som är en följd av vår tro, för att nu förenkla många frågeställningar. En etik kan inte bara syssla med privata frågor, människofrågor, individuella frågor. En etik sysslar också med det som rör sig i världen och då vet vi alla att miljöfrågan kanske är den största frågan. Många av krigen som pågår runt om i världen beror egentligen ytterst på miljöfrågan därför att framför allt fattiga länder drabbas av försämrad miljö och då blir det en kamp om tillgångarna. Att resonera som Margareta Larsson gör, är ju helt bakvänt. Där är det ett slags teologi som bara handlar om att vi inte ska några oroande tecken, framför allt inte något oroande för våra barn, men det är ju barnen som är vår framtid. Jag tror att de är mycket mer realistiska än vi ofta anar. De förstår det här och de lever inte bara i en skräck, utan de lever också i en önskan att kunna göra någonting åt det. Därför är den här frågan så oerhört viktig för oss i kyrkan, att ta upp denna fråga i teologin, i vår förkunnelse och på många andra sätt. Vi kan inte göra nog mycket. Jag bor utanför Kristianstad, och där har vi börjat tala om att bygga stora vallar till de kommande höjningarna av vattennivån, eftersom Kristianstad ligger så lågt. Det är givetvis inget mot vad som kommer att drabba vissa länder, Bangladesh osv., som kommer att drabbas mycket värre. Men det är ett tecken på vad som snart kommer att ske. Vi måste ta upp detta i vår kristna etik.

MARGARETA LARSSON (REPLIK):

Jag vill inte riktigt hålla med föregående talare om att miljöfrågan är den viktigaste i kristendomen. Det går på tvärs mot vad Jesus sa. Enligt Jesus var det viktigaste att rädda människan, att frälsa människan. Jesus sa ofta till sina lärjungar, Var inte rädda! Det tycker jag att vi ska till oss och inte ha den här otroligt krampaktiga hållningen att vi måste rädda världen, därför att Gud inte har något under kontroll. Det är otro. Vi ska göra vad vi kan för miljön utifrån vår egen makt, men vi kan inte rädda hela världen. Men vi kan rädda vår själ. Det är det viktigaste.

CARL-HENRIK HENRIZ (REPLIK):

Trygghet är ju att veta att man kan göra någonting åt det som sker i världen. Trygghet är inte att isolera sig i sin kammare och som kristen inte bry sig om detta.

Det är verklig trygghet att tillsammans med andra förnuftiga människor, kristna och andra, försöka göra någonting åt de här klimatfrågorna. Alla kan vi göra något och vi kan i kyrkan göra mycket genom vår förkunnelse och vårt praktiska handlande.

MARGARETA LARSSON (REPLIK):

Vi kan ju inte säga att Sverige gör lite när det gäller klimatfrågan. Vi står ju i bräschan i hela Europa tror jag när det gäller klimatfrågan och vi gör oerhört mycket. Lämna det här i större grad till riksdag och regering och låt kyrkan jobba med den andliga delen.

GUSTAF BENGTTSSON:

Fru ordförande och kyrkomötet! Vår tids och varje annan tids ödesfråga är varje människas enskilda frälsning. Att göra klimatfrågan till vår tids ödesfråga blir väldigt fel i en kristen kyrka. Det är en viktig fråga, för i någon mån kan man inte ta emot frälsningen om man håller på att drunkna. Då behöver man först räddas till livet innan man kan räddas till evigheten. Vi måste hålla på perspektivet att vår uppgift som kyrka är att rädda varje människa från att gå evigt förlorad, något som jag vill poängtera i den här debatten och i många andra debatter där vi landar i visserligen viktiga enskilda frågor men vi måste hela tiden som kyrka hålla blicken på detta. Vår uppgift är att varje enskild människa på jorden och i vårt land, i våra församlingar, ska få mötas av ett budskap om att Jesus vill rädda dem. Inte för att de har någon egen förtjänst utan för att han har gjort allt för dem på korset, och de är oändligt älskade och värdefulla i hans ögon. Det måste vi på något sätt kommunicera till dem. Ibland tror jag att när vi pratar om klimatfrågan eller någon annan fråga, kan de komma i vägen för detta. Vi pratar så mycket om det som blir lagiska frågor eller saker som man borde göra som kristen, att det enda man hör från kyrkan är det här. Det måste vi akta oss för, även om det är jätteviktiga frågor att prata om miljön, men om det blir det enda människor hör från kyrkan hamnar vi väldigt snett. Då kommer Jesus att fråga oss, när han kommer tillbaka om några år eller sekunder, Varför pratar ni inte om mig? Varför pratar ni bara om min skapelse? Det är ju mig det hela handlar om. Det är skillnaden mellan vår religion och alla andra religioner, att det handlar om en relation till Jesus. I alla andra religioner kanske det finns anledning att tala om saker hela tiden och om hur man ska bete sig, men i vår religion handlar det om människan, Guds son Jesus, som vi ska ha en relation till, som vår vän och vår Herre.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Guds son blir människa, blir en av oss, delar våra livsvillkor i all vår utsatthet till kropp, själ och ande. Det går därför inte att dela in verkligheten i olika sektorer. Allt hör ihop i en helhet och sändningen gäller helheten. Frälsningen gäller naturligtvis den enskilda människan. Det är en överlevnadsfråga. Människan hör ju också till en mänsklighet och vad vi står inför är en överlevnadsfråga som täcker in hela mänskligheten och varje enskild människa. Det är Guds rike vi längtar efter, det är då när Kristus kommer åter, men kyrkans ärende är att göra Guds rike synligt mitt ibland oss. Frälsning för alla täcker in hela vår skapelse, var och en av oss, och den värld vi delar och som våndas.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 173.